

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА
СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ**

Факультет хореографічного мистецтва

Кафедра народної хореографії

ІСТОРИЧНИЙ БАЛЬНИЙ ТАНЕЦЬ

Програма та навчально-методичні матеріали дисципліни
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
спеціальності 024 Хореографія
освітньої програми Народна хореографія

Харків, 2024

УДК 793.33(091):378.147](073)

I-90

Друкується за рішенням
Науково-методичної ради ХДАК (протокол № 7 від 25.12.2024 р.)

Рецензенти:

Каріна ОСТРОВСЬКА, заслужений працівник культури України, завідувач кафедри народної хореографії факультету хореографічного мистецтва Харківської державної академії культури, доцент
Наталія СЕМЕНОВА, кандидат мистецтвознавства, завідувач кафедри сучасної та бальної хореографії

Укладач:

Людмила Шилова, старший викладач кафедри народної хореографії факультету хореографічного мистецтва Харківської державної академії культури

I-90 Історичний бальний танець: програма та навч.-метод. матеріали дисципліни для здобувачів вищої освіти першого (бакалавр.) рівня зі спец. 024 «Хореографія», освітня програма «Народна хореографія» / М-во культури та стратег. комунікацій України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т хореогр. мистецтва, Каф. народної хореографії ; уклад. Л. М. Шилова. – Харків: ХДАК, 2024. – 36 с.

Навчальний курс «Історичний бальний танець» є обов'язковим компонентом циклу професійної підготовки бакалаврів зі спеціальності 024 «Хореографія» в галузі хореографічного мистецтва. Дисципліна допомагає здобувачам освіти уявити та усвідомити історію розвитку хореографії, виховує загальну, музикальну та хореографічну культуру, поширює кругозір, доповнює фізичне виховання, а також формує практичні навички з виконання та викладання історичних бальних танців.

Для здобувачів освіти та викладачів напрямку підготовки 024 «Хореографія», слухачів системи підвищення кваліфікації та після дипломної освіти.

УДК 793.33(091):378.147](073)

©Харківська державна академія культури, 2024
©Шилова Л.М., 2024

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Історичний бальний танець»

І. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: передбачає поєднання теоретичних та практичних занять, допомагає здобувачам освіти уявити та усвідомити історію розвитку хореографії, виховує загальну, музикальну та хореографічну культуру, поширює кругозір, доповнює фізичне виховання, а також формує практичні навички з виконання та викладання історичних бальних танців.

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь знань 02 Культура і мистецтво	Обов'язкова	
Загальна кількість годин - 90	Напрямок підготовки 024 Хореографія Освітня програма Народна хореографія	Рік підготовки:	
		3-й	
		Семестр	
		5-й	
		Лекції	
		4 год.	
		Практичні	
		26 год	
		Самостійна робота	
		60 год.	
		Вид контролю	
		5 семестр – іспит	
Тижневих годин для денної форми навчання: 2 аудиторних – 2 самостійна робота студента – 1/2	Ступінь бакалавр		

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і роботи становить – 30/60.

II. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вивчення дисципліни «Історичний бальний танець» дають можливість здобувачу освіти отримати необхідні знання, вміння та навички для подальшої творчої роботи в якості артиста професійного хореографічного колективу, балетмейстера-репетитора, викладача хореографічних дисциплін, керівника аматорського хореографічного колективу.

Мета навчальної дисципліни –засвоєння всесвітньої хореографічної спадщини, усвідомлення історії розвитку хореографії, формування теоретичних знань та практичних навичок виконання та викладання танців різних історичних епох.

Завданнями навчальної дисципліни:

- розширити уявлення здобувачів освіти про предмет вивчення історичного бального танцю, його співвідношення зі сценічною хореографією та впливом на формування класичного танцю, про сферу використання історичних бальних танців;
- висвітлити основні етапи розвитку історичного бального танцю країн Західної Європи протягом XV – XIX століть;
- розглянути еволюцію композиційної побудови, техніки виконання та стилістичні особливості й манеру виконання історико-побутових танців XV – XIX століть;
- навчити визначати особливості костюмів та їх вплив на стиль та манеру виконання танців різних історичних епох;
- познайомити з методикою викладання та термінологією історичного бального танцю;
- навчити методиці виконання реверансів дам і кавалерів, ознайомити з композиціями танців XV – XIX століть;
- сформувати вміння вірно передавати стиль та манеру виконання історичних бальних танців, підвищити рівень виконавської майстерності, розвинути танцювальність, виразність, навички спілкування з партнером.

III. ВИМОГИ ДО ЗНАТЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК

У результаті вивчення дисципліни здобувач освіти повинен знати:

- предмет вивчення історичного бального танцю;
- джерела вивчення та сферу застосування історичних бальних танців;
- основні етапи розвитку історичного бального танцю в країнах Західної Європи;
- танцювальну культуру раннього, пізнього Середньовіччя та епохи Відродження;
- танцювальну культуру XVII ст.;
- танцювальну культуру XVIII ст.;

- танцювальну культуру XIX ст.;
- еволюцію композиційної побудови та техніки та техніки виконання історичних бальних танців XV – XIX століть;
- історію походження історичних бальних танців;
- особливості костюмів та їх вплив на стиль та манеру виконання танців різних історичних епох;
- стилістичні особливості і манеру виконання історичних бальних танців XV – XIX століть;
- термінологію історичного бального танцю;
- методику викладання історичного бального танцю;
- основні положення рук дами та кавалера, положення рук в парі, позиції ніг, постанову корпусу в танцях XV – XIX століть;
- методику виконання та викладання реверансів дам та уклонів кавалерів, основних рухів та композиції танців XV – XIX століть.

Вміти:

- використовувати різні джерела вивчення історичних бальних танців;
- оперувати термінологією історичного бального танцю;
- відрізнити стилістичні особливості та манеру виконання історичних бальних танців різних історичних епох;
- методично грамотно та стилістично вірно виконувати реверанси дам та уклони кавалерів різних історичних епох;
- методично грамотно та стилістично вірно виконувати основні рухи композиції танців XV – XIX століть;
- самостійно працювати над вдосконаленням своєї виконавської майстерності;
- робити запис вивчених танців;
- працювати з концертмейстером на уроках історичного бального танцю; викладати історичний бальний танець в навчальних закладах I-II рівня акредитації.

Загальні компетентності:

- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки й технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
Здатність спілкуватися іноземною мовою

Спеціальні компетентності:

- Здатність оперувати професійною термінологією у сфері фахової хореографічної діяльності (виконавської, викладацької, балетмейстерської та організаційної).

- Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків для забезпечення освітнього процесу в початкових, профільних, фахових закладах освіти.
- Здатність використовувати інтелектуальний потенціал, професійні знання, креативний підхід до розв'язання завдань та розв'язання проблем в сфері професійної діяльності.
- Здатність застосовувати традиційні й альтернативні інноваційні технології (відео-, TV-, цифрове, медіамистецтва і т. ін.) в процесі створення мистецького проєкту, його реалізації та презентації.
- Здатність здійснювати репетиційну діяльність, ставити та вирішувати професійні завдання, творчо співпрацювати з учасниками творчого процесу.
- Здатність використовувати принципи, методи та засоби педагогіки, сучасні методики організації та реалізації освітнього процесу, аналізувати його перебіг та результати в початкових, профільних, фахових закладах освіти.
- Здатність використовувати традиційні та інноваційні методики для діагностування творчих, рухових (професійних) здібностей, їх розвитку відповідно до вікових, психолого-фізіологічних особливостей суб'єктів освітнього процесу.
- Здатність використовувати принципи, методи та засоби педагогіки, сучасні методики організації та реалізації освітнього процесу, аналізувати його перебіг та результати в початкових, профільних, фахових закладах освіти.
- Здатність застосовувати набуті виконавські навички в концертно-сценічній діяльності, підпорядковуючи їх завданням хореографічного проєкту.

Програмні результати навчання:

- Володіти термінологією хореографічного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
- Мати навички використання традиційних та інноваційних методик викладання фахових дисциплін.
- Мати навички викладання фахових дисциплін, створення необхідного методичного забезпечення і підтримки навчання здобувачів освіти.
- Знаходити оптимальні виконавські прийоми для втілення хореографічного образу.

Передумови для вивчення:

Для засвоєння дисципліни необхідним являється володіння основами класичного танцю, азами музичної грамоти та загальними знаннями історії хореографічного мистецтва.

Здобуті навички є розширенням можливостей виконавської майстерності та можуть використовуватися у балетмейстерській та викладацькій діяльності.

Обсяг дисципліни – 3 кредити, загальна кількість годин – 90, співвідношення аудиторних годин та годин самостійної роботи – 30/60.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімального порогового рівня – 60 балів.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- усні відповіді;
- письмове опитування;
- контрольні уроки;
- ведення конспектів;
- перевірка результатів самостійної роботи;
- академічний показ;
- іспит.

IV.ЗМІСТ І СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

- *Навчальна дисципліна складається з 5 розділів, які містять 18 тем, пов'язаних між собою змістовними складовими*

1 РОЗДІЛ містить 2 теми:

1. Предмет вивчення історичного бального танцю. Термінологія Джерела вивчення та сфера застосування історичного бального танцю
2. Методика викладання історичного бального танцю

2 РОЗДІЛ містить 4 теми:

1. Танцювальна культура XIX століття
2. Реверанси дам та уклони кавалерів XIX століття
3. Основні елементи танців XIX століття
4. Композиції танців XIX століття

3 РОЗДІЛ містить 4 теми:

1. Танцювальна культура середньовіччя. Побутові танці епохи Відродження
2. Реверанси дам та уклони кавалерів XV – XVI століть
3. Основні елементи танців XV – XVI століть
4. Композиції танців XV – XVI століть

4 РОЗДІЛ містить 4 теми:

1. Танцювальна культура XVII століття
2. Реверанси дам та уклони кавалерів XVII століття
3. Основні елементи танців XVII століття
4. Композиції танців XVII століття

5 РОЗДІЛ містить 4 теми:

1. Танцювальна культура XVIII століття
2. Реверанси дам та уклони кавалерів XVIII століття
3. Основні елементи танців XVIII століття
4. Композиції танців XVIII століття

V. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ

Назви розділів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	У тому числі			усього	У тому числі		
		Лекц.	Практ.	Сам.		Лекц.	практ.	Сам.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
3 курс 5 семестр								
Розділ 1. Теорія та методика викладання історичного бального танцю								
Тема 1. Предмет вивчення історичного бального танцю. Термінологія. Джерела вивчення та сфера застосування історичного бального танцю	1,5	0,5		1				
Тема 2. Методика викладання історичного бального танцю	1,5	0,5		1	2,25			
Розділ 2. Вивчення танцювальної культури XIX століття								
Тема 3. Танцювальна культура XIX століття.	3	1		2	2,5			
Тема 4. Реверанси дам та уклони кавалерів XIX століття	3		1	2	6			
Тема 5. Основні елементи танців XIX століття.	6		2	4	6			
Тема 6. Композиції танців XIX століття	9		3	6	6			
Розділ 3. Вивчення танцювальної культури XV – XVI століть								
Тема 7. Танцювальна культура середньовіччя. Побутові танці епохи Відродження	1,5	0,5		1	2,5			
Тема 8. Реверанси дам та уклони кавалерів XV – XVI ст.	1,5		0,5	1	3,5			
Тема 9. Основні елементи танців XV – XVI століть	3		1	2	6			
Тема 10. Композиції танців XV – XVI століть	12		4	8	6			
Розділ 4. Вивчення танцювальної культури XVII століття								
Тема 11. Танцювальна культура XVII століття.	3	1		2	2,25			
Тема 12. Реверанси дам та уклони кавалерів XVII століття	3		1	2	8,75			
Тема 13. Основні елементи танців XVII століття	6		2	4	6			
Тема 14. Композиції танців XVII століття	12		4	8	6			
Розділ 5. Вивчення танцювальної культури XVIII століття								
Тема 15. Танцювальна культура XVIII століття.	1,5	0,5		1	2,25			

Тема 16. Реверанси дам та уклони кавалерів XVIII століття	4,5		1,5	3	6,75			
Тема 17. Основні елементи танців XVIII століття	3		1	2	8			
Тема 18. Композиції танців XVIII століття	15		5	10	10			
Усього	90	4	26	60	90			

VI. ЗМІСТ КУРСУ

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІСТОРИЧНОГО БАЛЬНОГО ТАНЦЮ

Тема 1. Предмет вивчення історичного бального танцю. Термінологія. Джерела вивчення та сфера застосування історичного бального танцю

Ціль та завдання курсу. Зв'язок з іншими навчальними дисциплінами. Виникнення побутових танців у Європі. Зв'язок з народними першоджерелами. Місце історичного бального танцю в практиці музикального театру. Зв'язок зі сценічною хореографією. Вплив історичного бального танцю на формування та розвиток класичного танцю.

Французька термінологія. Значення відкриття Королівської академії танцю для розповсюдження французької термінології. Затвердження французької термінології в літературі з хореографії. Використання однакових термінів для рухів та назв танців. Відсутність єдності в назвах та класифікації танців.

Монографії та посібники хореографів та теоретиків балету: Антоніуса де Арена, Туано Арбо, Фабріціо Карозо, Чезаре Негрі, Філіпа Рамо. Труд Л. Петровського «Правила для благородних суспільних танців» – перший посібник (1825 р.), що виданий до друку в Україні, в місті Харкові, вчителем танцю при Слобідській Українській гімназії.

Літературні джерела вивчення історичного бального танцю: описи, згадування, різноманітні відомості письменників, дослідників, а також очевидців.

Знайомство с живописом: картинами, гравюрами. Використання іконографічного методу. Вивчення музики даної історичної епохи. Вивчення кращих зразків сценічної форми побутового танцю.

Застосування історичного бального танцю в виставах опери та балету, музикальної комедії та драми, в кінематографії, в репертуарі професійних та аматорських танцювальних колективів.

Тема 2. Методика викладання історичного бального танцю

Виховна роль уроків історичного бального танцю. Екзерсис історичного бального танцю. Методичні основи та термінологія історичного бального танцю. Побудова уроку. Музичне супроводження. Основні вимоги до виконання реверансів дам та уклонів кавалерів, композицій історичних бальних танців.

РОЗДІЛ 2

ВИВЧЕННЯ ТАНЦЮВАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ХІХ СТОЛІТТЯ

Тема 3. Танцювальна культура ХІХ століття

Проведення придворних балів, балів-маскарадів, театралізованих вечорів. Відкриття в містах Європи спеціальних танцювальних класів. Костюми дам та кавалерів, їх вплив на стиль та манеру виконання танців ХІХ століття.

Особливості побудови танців ХІХ століття. Техніка виконання.

Історія походження та характеристика найбільш популярних танців ХІХ століття (вальс, полонез, мазурка, полька, французька кадрили, екосез).

Тема 4. Реверанси дам та уклони кавалерів ХІХ століття

Постанова корпусу дами. Положення рук (долонь у долонь). Позиції ніг. Реверанс дами. Реверанс дами з віялом у руках.

Постанова корпусу кавалера. Положення рук. Позиції ніг. Уклін кавалера (військового та цивільного).

Відпрацювання реверансів дам та уклінів кавалерів в поєднанні з кроками.

Тема 5. Основні елементи танців ХІХ століття

Основні елементи французької кадрили:

- pasglissé;
- paschassé;
- paselevé;
- поворот А і Б;
- чотири форми paschassé;
- doublepaschassé.

Основні елементи лендлера:

- основний крок лендлера з просуванням вперед та назад;
- pasbalancé: на місці, з просуванням вперед, назад, з обертом;
- pasdebasque: на місці, з просуванням вперед, з обертом;
- pas вальсу: без оберту, з обертом, вправо та вліво.

Основні елементи екосезу:

- pasglissé;
- paschassé;
- paselevé;
- поворот А і Б;
- чотири форми paschassé;
- doublepaschassé.

Вивчення та відпрацювання техніки й манери виконання.

Тема 6. Композиції танців ХІХ століття

Основні положення рук дами та кавалера в парі. Композиції танців:

- французька кадрили;
- лендлер;
- алеман;

– екоsez.

Вивчення 1 танцю за розсудом викладача. Відпрацьовування техніки та манери виконання.

РОЗДІЛ 3

ВИВЧЕННЯ ТАНЦЮВАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ XV-XVI СТОЛІТЬ

Тема №7. Танцювальна культура середньовіччя. Побутові танці епохи Відродження

Епоха середньовіччя. Гніт церкви, як перешкода для розвитку бального танцю. Народні свята і танці селян та ремісників.

Танцювальна техніка, манера виконання, музичне супроводження раннього та пізнього середньовіччя. Свята та танці знаті (танці-ходи, бассданси). Костюми XV – XVI століть та їх вплив на техніку та манеру виконання.

Бранль – першоджерело всіх бальних танців, що з'явилися пізніше. Фарандола, бурре, рігодон – танці що з'явилися в епоху середньовіччя, але популярні в деяких місцевостях Франції до наших часів.

Епоха Відродження та її вплив на розвиток побутової хореографії. Поява вчителя танців – викладача витончених манер. Парний танець епохи Відродження. Техніка виконання танців. Історія походження та характеристика танців: павана, вольта, гальярда, куранта, сарабанда

Тема №8. Реверанси дам та уклони кавалерів XV – XVI століть

Постанова корпусу дами. Положення рук дами, манера тримати сукню. Позичії ніг. Вивчення реверансу та салюту дами.

Постанова корпусу кавалера. Положення рук. Навички поводження з капелюхом. Вивчення уклону та салюту кавалера.

Відпрацьовування техніки та манери виконання реверансів дам та уклонів кавалерів в поєднанні з кроками.

Тема № 9. Основні елементи танців XV – XVI століть

Постанова корпусу, положення рук жінки та чоловіка, позиції ніг, що притаманні виконанню селянського бранлю.

Основні рухи селянського бранлю:

- винесення ніг вперед та назад (в IV повітряну позицію) з підскоком;
- погойдування корпусу по II позиції.

Вивчення різних варіантів поєднання основних рухів, а також ускладнених поворотами.

Основні рухи фарандоли:

- сланкий біг з просуванням вперед, назад, з боку в бік, в повороті;
- підскік на опорній нозі з винесенням робочої ноги вперед, вбік;

Основні елементи павани:

- кроки бранлю (простий, подвійний, з репризою);
- крок павани.

Основні елементи гальярди:

- кроки;

- grue;
- paselevé;
- переступ;
- гальярдний стрибок;
- руада;
- paschassé;
- позування.

Вивчення та відпрацьовування техніки та манери виконання.

Основні елементи куранти:

- pastombé з просуванням вперед;
- pastombé з просуванням вперед, в поєднанні з кроками;
- pasdebourrée;
- pasjeté;
- позування.

Вивчення та відпрацьовування техніки та манери виконання.

Основні рухи сарабанди:

- pasglissé вбік в поєднанні з кроками;
- кроки;
- позування;
- сполучення tombé-couré на місці з кроком вбік та battementstendus вперед.

Вивчення та відпрацьовування техніки та манери виконання.

Тема № 10. Композиції танців XV – XVI століть

Основні положення рук дами та кавалера в парі. Композиції танців:

- селянський бранль;
- морванський бранль;
- фарандола;
- павана;
- гальярда;
- куранта;
- сарабанда.

Вивчення 1 танцю за розсудом викладача.

РОЗДІЛ 4

ВИВЧЕННЯ ТАНЦЮВАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ XVII СТОЛІТТЯ

Тема № 11. Танцювальна культура XVII століття

Характеристика епохи, стильові особливості виконання танців. Техніка та композиція бальних танців XVII століття. Бали, їх походження, особлива розкіш при Людовіку XIV. Створення Паризької Академії танцю та її значення у розвитку танцювальної культури. Призначення Академії, завдання її діяльності. Балет при дворі Людовика XIV. Вплив народного та побутового танцю Франції XVI – XVII століть на розвиток балетного театру та сценічного танцю. Костюми XVII століття, їх вплив на техніку та манеру виконання танців.

Менует – його походження, композиція. Характеристика романески – салонного танцю XVII.

Тема № 12. Реверанси дам та уклони кавалерів XVII століття

Постанова корпусу дами. Положення рук дами, манера тримати сукню. Позиції ніг. Вивчення реверансу та салюту дами.

Постанова корпусу кавалера. Положення рук. Навички поводження з капелюхом. Вивчення уклону та салюту кавалера.

Відпрацьовування техніки та манери виконання реверансів дам та уклонів кавалерів в поєднанні з кроками.

Тема № 13. Основні елементи танців XVII століття

Основні елементи повільного менуету:

- основний крок менуету;
- *pasmenus*;
- *pasgrave* чи *balancemenuet*;
- крок вперед та *pasdebourrée*;
- позування.

Основні рухи романески:

- кроки;
- *paschassé* з просуванням вперед, вбік та назад;
- *pasdebourrée*;
- *pasdebourréeentournant*;
- *relevé* з салютом;
- *pasglissade*;
- *sissonneouverte*;
- *pasballotté*;
- *pasjeté*;
- *pastombé* без просування.

Вивчення та відпрацьовування техніки та манери виконання.

Тема № 14. Композиції танців XVII століття

Основні положення рук дами та кавалера в парі.

Композиції танців:

- менует;
- романеска.

Вивчення 1 танцю за розсудом викладача. Відпрацьовування техніки та манери виконання.

РОЗДІЛ 5

ВИВЧЕННЯ ТАНЦЮВАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ XVIII СТОЛІТТЯ

Тема № 15. **Танцювальна культура XVIII століття.** Характеристика епохи. Хореографічне мистецтво XVIII століття. Стиль рококо та його вплив на бальний танець. Удосконалення та розвиток раніше чинних форм. Парні танці першої половини XVIII століття – менует, гавот, бурре, паспье, рігодон. Особливості композиції та малюнків танців, різноманітність та складність

рухів, жвавість темпу. Придворні бали XVIII століття. Труди з теорії хореографії Ж. Ж. Новера, Р. Фельє, Дезе, Рамо.

Масові танці другої половини XVIII століття. Походження контрдансу, особливості його побудови. Поява та швидке розповсюдження тампету, матредуру та танцю з шаллю (pasdechàle). Популярність фарандоли. Походження полонезу, особливості його побудови.

Тема № 16. Реверанси дам та уклони кавалерів XVIII століття

Постанова корпусу дами. Положення рук дами. Позиції ніг. Вивчення реверансу та салюту дами.

Постанова корпусу кавалера. Положення рук. Вивчення уклону та салюту кавалера.

Відпрацьовування техніки та манери виконання реверансів дам та уклонів кавалерів в поєднанні з різними кроками.

Тема № 17. Основні елементи танців XVIII століття

Основні елементи швидкого менуету:

- реверанс з легким стрибком;
- paschassé;
- pasmenus;
- balancémenuet;
- sissoneouverte;
- pasdebourrée;
- позування.

Основні елементи гавоту:

- entrechatquatre;
- paschassé;
- pasdebourrée;
- pasjeté;
- кроки на пів пальці в позу arabesque;
- pasmenus;
- pasglissade;
- tempsleve;
- pasassemblé;
- changementdepied;
- позування.

Вивчення та відпрацьовування техніки та манери виконання.

Тема №18. Композиції танців XVIII століття

Основні положення рук дами та кавалера в парі. Композиції танців:

- швидкий менует;
- гавот.

Вивчення 1 танцю за розсудом викладача. Відпрацьовування техніки та манери виконання.

VII. ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ПЛАНІ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття №1

Тема №4: **Реверанси дам та уклони кавалерів XIX століття**

Мета вивчення: засвоєння стилю, манери та техніки виконання.

Література: 1-8

Обладнання: танцювальна зала з дзеркалами, музичний інструмент, довгі та широкі спідниці для дівчат.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Вивчення постанови корпусу дам, положень рук, позицій ніг.

Завдання 2. Вивчення реверансу дами та реверансу дами з віялом у руках.

Завдання 3. Вивчення постанови корпусу кавалера, положень рук, позиції ніг.

Завдання 4. Вивчення уклону кавалера (військового та цивільного).

Завдання 5. Відпрацювання реверансів дам та уклонів кавалерів в поєднанні з кроками.

Завдання для самостійної роботи: самостійний повтор рухів, які вивчались в ході практичної роботи, відпрацювання техніки виконання, вдосконалення манери і відчуття стилю, ведення конспекту.

Практичне заняття №2

Тема №5: **Основні елементи танців XIX століття**

Мета вивчення: засвоєння стилю, манери та методики виконання рухів.

Література: 1-8

Обладнання: танцювальна зала з дзеркалами, музичний інструмент, довгі та широкі спідниці для дівчат.

Питання до контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу: на кожному наступному занятті обов'язково повторюється та закріплюється матеріал попередніх занять.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Повтор та закріплення постанови корпусу дам, кавалерів, положень рук, позицій ніг.

Завдання 2. Виконання реверансу дами та уклону кавалера.

Завдання 3. Вивчення основних елементів французької кадрили та екоसेзу: pas glissé; pas chassé; pas levé; поворотів А і Б

Завдання 4. Вивчення чотирьох форм pas chassé; double pas chassé.

Завдання 5. Вивчення основних елементів алеману, лендлеру: основний крок лендлеру (з просуванням вперед та назад); pas balancé (на місці, з просуванням вперед, назад, з обертом); pas debasque (на місці, з просуванням вперед, з обертом); pas вальсу (без оберту, з обертом, вправо та вліво).

Завдання для самостійної роботи: самостійний повтор рухів, які вивчались в ході практичної роботи, відпрацювання техніки виконання, вдосконалення манери і відчуття стилю, ведення конспекту.

Практичне заняття №3

Тема №6: **Композиції танців XIX століття**

Мета вивчення: засвоєння композицій танців XIX століття, стилю, манери та методики їх виконання.

Література: 1-8

Обладнання: танцювальна зала з дзеркалами, музичний інструмент, довгі та широкі спідниці для дівчат.

Питання до контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу: на кожному наступному занятті обов'язково повторюється та закріплюється матеріал попередніх занять.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Виконання реверансів дам та уклонів кавалерів

Завдання 2. Повтор та закріплення основних рухів французької кадрили, екосезу, лендлеру, алеману.

Завдання 3. Вивчення французької кадрили (фігури обираються на розсуд викладача)

Завдання 4. Вивчення лендлеру, алеману (на вибір викладача)

Завдання 5. Вивчення екосезу.

Завдання для самостійної роботи: самостійний повтор рухів, комбінацій та композицій, які вивчались в ході практичної роботи; відпрацювання техніки виконання, вдосконалення манери і відчуття стилю, фіксація в конспектах малюнків, рухів, музичних розкладок танців що вивчались.

Практичне заняття №4

Тема №8 : **Реверанси дам та уклони кавалерів XV-XVI століть**

Мета вивчення: засвоєння стилю, манери та техніки виконання.

Література: 1-11

Обладнання: танцювальна зала з дзеркалами, музичний інструмент, довгі та широкі спідниці для дівчат.

Питання до контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу: на кожному наступному занятті обов'язково повторюється та закріплюється матеріал попередніх занять.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Постанова корпусу дами. Положення рук дами, манера тримати сукню. Позиції ніг.

Постанова корпусу кавалера. Положення рук. Відпрацювання техніки та манери виконання реверансів дам та уклонів кавалерів в поєднанні з кроками.

Завдання 2. Вивчення реверансу та «салюту» дами.

Завдання 3. Вивчення постанови корпусу кавалера, положень рук; набуття навичок поводження з головним вбранням.

Завдання 4. Вивчення уклону та «салюту» кавалера.

Завдання 5. Відпрацювання реверансів дам та уклонів кавалерів в поєднанні з кроками.

Завдання для самостійної роботи: самостійний повтор рухів, які вивчались в ході практичної роботи, відпрацювання техніки виконання, вдосконалення манери і відчуття стилю, ведення конспекту.

Практичне заняття №5

Тема №9: **Основні елементи танців XV-XVI століть**

Мета вивчення: засвоєння стилю, манери та методики виконання рухів.

Література: 1-11

Обладнання: танцювальна зала з дзеркалами, музичний інструмент, довгі та широкі спідниці для дівчат.

Питання до контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу: на кожному наступному занятті обов'язково повторюється та закріплюється матеріал попередніх занять.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Повтор та закріплення постанови корпусу дам, кавалерів, положень рук, позицій ніг.

Завдання 2. Виконання композицій реверансів дам та уклонів кавалерів.

Завдання 3. Вивчення основних рухів селянського бранлю: винесення ніг вперед та назад (в IV повітряну позицію) з підскоком; погойдування корпусу по II позиції, вивчення різних варіантів поєднання основних рухів, а також ускладнених поворотами.

Завдання 4. Вивчення основних рухів фарандоли: сланкий біг з просуванням вперед, назад, з боку в бік, в повороті; підскок на опорній нозі з винесенням робочої ноги вперед, вбік;

Завдання 5. Вивчення основних елементів павани: кроки бранлю (простий, подвійний, з репризою); крок павани.

Завдання 6. Вивчення основних елементів гальярди: кроки; *grue*; *pas élevé*; переступ; гальярдний стрибок; *руада*; *pas chassé*; позування.

Завдання 7. Вивчення основних елементів куранти: *pastombé* з просуванням вперед; *pastombé* з просуванням вперед, в поєднанні з кроками; *pas de bourrée*; *pasjeté*; позування.

Завдання 8. Вивчення основних рухів сарабанди: кроки; *pasglissé* вбік в поєднанні з кроками; позування; сполучення *tombé-couré* на місці з кроком вбік та *battement tendus* вперед.

На розсуд викладача вивчаються рухи не менш ніж одного з селянських танків (фарандола, морванський брань, селянський бранль) та 2 аристократичних.

Завдання для самостійної роботи: самостійний повтор рухів, які вивчались в ході практичної роботи, відпрацювання техніки виконання, вдосконалення манери і відчуття стилю, ведення конспекту.

Практичне заняття №6

Тема №10: **Композиції танців XV-XVI століть**

Мета вивчення: засвоєння композицій танців, стилю, манери та методики їх виконання.

Література: 1-11

Обладнання: танцювальна зала з дзеркалами, музичний інструмент, довгі та широкі спідниці для дівчат.

Питання до контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу: на кожному наступному занятті обов'язково повторюється та закріплюється матеріал попередніх занять.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Виконання реверансів дам та уклонів кавалерів

Завдання 2. Повтор та закріплення основних рухів танців, що обрані до вивчення.

Завдання 3. Вивчення композиції селянського бранлю; фарандоли, морванського бранлю (на вибір викладача)

Завдання 4. Вивчення композиції танців павана, куранта (на вибір викладача)

Завдання 5. Вивчення композиції гальярди, сарабанди. (на вибір викладача)

Вивчаються 2-3 танка за розсудом викладача.

Завдання для самостійної роботи: самостійний повтор рухів, комбінацій та композицій, які вивчались в ході практичної роботи; відпрацювання техніки виконання, вдосконалення манери і відчуття стилю, фіксація в конспектах малюнків, рухів, музичних розкладок танців що вивчались.

Практичне заняття №7

Тема №12: **Реверанси дам та уклони кавалерів XVII століття**

Мета вивчення: засвоєння стилю, манери та техніки виконання.

Література: 1-8

Обладнання: танцювальна зала з дзеркалами, музичний інструмент, довгі та широкі спідниці для дівчат.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Вивчення постанови корпусу дам, положень рук, манера тримати сукню, позицій ніг.

Завдання 2. Вивчення реверансу та «салюту» дами

Завдання 3. Вивчення постанови корпусу кавалера, положень рук, позицій ніг, набуття навички поводження з головним вбранням

Завдання 4. Вивчення уклону кавалера.

Завдання 5. Відпрацювання реверансів дам та уклонів кавалерів в поєднанні з кроками.

Завдання для самостійної роботи: самостійний повтор рухів, які вивчались в ході практичної роботи, відпрацювання техніки виконання, вдосконалення манери і відчуття стилю, ведення конспекту.

Практичне заняття №8

Тема №13: **Основні елементи танців XVII століття**

Мета вивчення: засвоєння стилю, манери та методики виконання рухів.

Література: 1-8

Обладнання: танцювальна зала з дзеркалами, музичний інструмент, довгі та широкі спідниці для дівчат.

Питання до контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу: на кожному наступному занятті обов'язково повторюється та закріплюється матеріал попередніх занять.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Повтор та закріплення постанови корпусу дам, кавалерів, положень рук, позицій ніг.

Завдання 2. Виконання реверансу дами та уклону кавалера.

Завдання 3. Вивчення основних елементів повільного менуету: основний крок менуету; *pas menus*; *pas grave* чи *balance menuet*; крок вперед та *pas de bourrée*; позування.

Завдання 4. Вивчення основних рухів романески: кроки на пів пальцях; *paschassé* з просуванням вперед, вбік та назад; *pas de bourrée*; *pas de bourrée en tournant*; *relevé* з салютом; *pas glissade*; *sissonne ouverte*; *pas ballotté*; *pas jeté*; *pastombé* без просування.

Завдання для самостійної роботи: самостійний повтор рухів, які вивчались в ході практичної роботи, відпрацювання техніки виконання, вдосконалення манери і відчуття стилю, ведення конспекту.

Практичне заняття №9

Тема №14: Композиції танців XVII століття

Мета вивчення: засвоєння композицій танців XVII століття, стилю, манери та методики виконання.

Література: 1-8

Обладнання: танцювальна зала з дзеркалами, музичний інструмент, довгі та широкі спідниці для дівчат.

Питання до контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу: на кожному наступному занятті обов'язково повторюється та закріплюється матеріал попередніх занять.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Виконання реверансів дам та уклонів кавалерів

Завдання 2. Повтор та закріплення основних рухів повільного менуету та романески

Завдання 3. Вивчення композиції повільного менуету

Завдання 5. Вивчення композиції романески

Завдання для самостійної роботи: самостійний повтор рухів, комбінацій та композицій, які вивчались в ході практичної роботи; відпрацювання техніки виконання, вдосконалення манери і відчуття стилю, фіксація в конспектах малюнків, рухів, музичних розкладок танців що вивчались.

Практичне заняття №10

Тема №16: Реверанси дам та уклони кавалерів XVIII століття

Мета вивчення: засвоєння стилю, манери та техніки виконання.

Література: 1-8

Обладнання: танцювальна зала з дзеркалами, музичний інструмент, довгі та широкі спідниці для дівчат.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Вивчення постанови корпусу дам та кавалерів, положень рук, позицій ніг.

Завдання 2. Вивчення реверансів та «салютів» дам та кавалерів.

Завдання 3. Вивчення композиції уклонів дам і кавалерів в поєднанні з кроками.

Завдання для самостійної роботи: самостійний повтор рухів, які вивчались в ході практичної роботи, відпрацювання техніки виконання, вдосконалення манери і відчуття стилю, ведення конспекту.

Практичне заняття №11

Тема №17: **Основні елементи танців XVIII століття**

Мета вивчення: засвоєння стилю, манери та методики виконання рухів.

Література: 1-8

Обладнання: танцювальна зала з дзеркалами, музичний інструмент, довгі та широкі спідниці для дівчат.

Питання до контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу: на кожному наступному занятті обов'язково повторюється та закріплюється матеріал попередніх занять.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Повтор та закріплення постанови корпусу дам, кавалерів, положень рук, позицій ніг.

Завдання 2. Виконання реверансу дами та уклону кавалера.

Завдання 3. Вивчення основних елементів швидкого менуету: реверанс з легким стрибком; pas chassé; pas menus; balancé menuet; sissone ouverte; pas de bourrée; позування.

Завдання 4. Вивчення основних елементів гавоту та жиги: entrechat quatre; pas chassé; pas de bourrée; pas jeté; кроки на пів пальці в позу arabesque; pas menus; pas glissade; temps leve; pas assemblé; changement de pied; pasechappe на II поз., сценічні sissonnes в II arabesque, позування.

Завдання 5. Вивчення основного кроку полонезу

Завдання для самостійної роботи: самостійний повтор рухів, які вивчались в ході практичної роботи, відпрацювання техніки виконання, вдосконалення манери і відчуття стилю, ведення конспекту.

Практичне заняття №12

Тема №18: **Композиції танців XVIII століття**

Мета вивчення: засвоєння композицій танців XVIII століття, стилю, манери та методики їх виконання.

Література: 1-8

Обладнання: танцювальна зала з дзеркалами, музичний інструмент, довгі та широкі спідниці для дівчат.

Питання до контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу: на кожному наступному занятті обов'язково повторюється та закріплюється матеріал попередніх занять.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Виконання реверансів дам та уклонів кавалерів

Завдання 2. Повтор та закріплення основних рухів швидкого менуету, гавоту, жиги, полонезу.

Завдання 3. Вивчення композиції швидкого менуету

Завдання 4. Вивчення композицій гавоту, жиги (на розсуд викладача)

Завдання 5. Вивчення композиції полонезу.

Завдання для самостійної роботи: самостійний повтор рухів, комбінацій та композицій, які вивчались в ході практичної роботи; відпрацювання техніки виконання, вдосконалення манери і відчуття стилю, фіксація в конспектах малюнків, рухів, музичних розкладок танців що вивчались.

ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Дисципліна «Історичний бальний танець» в системі підготовки бакалаврів з хореографії передбачає формування навичок виконавця і викладача. Самостійна робота здобувачів освіти визначається програмою навчальної дисципліни та містить завдання для опанування **теоретичного й практичного** матеріалу.

ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОПАНУВАННЯ ТЕОРЕТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ

- вивчати лекційний матеріал, який пропонується викладачем;
- обмірковувати його зміст, виділяти основні риси притаманні тій чи іншій історичній епохі;
- визначати танці найбільш розповсюджені у цей час, знайомитися з історією їх виникнення, особливостями побудови та танцювальної лексики;
- уявляти стиль і манеру поведінки людей у побуті та під час виконання танців, намагатися відтворювати її;
- вивчати базову та додаткову літературу, що рекомендована до цієї лекції;
- читати художню літературу, яка описує час, що вивчається на лекціях та практичних заняттях;
- відповідати на питання для самоконтролю, що надані наприкінці лекцій;
- знайомитися з іконографічними матеріалами (гравюрами, картинами, статуетками й т. і.), які відображають певну епоху та дають поняття про костюми, прикрашання залів, де проходили бали;

- вивчати постаті людей, що застигли у певних позах, намагатися повторювати відбиті на полотнах пози, уявляти їх рухи. Все це допоможе на практичних заняттях створити достовірний образ під час виконання уклонів й танців;
- прослуховувати музику, яка відповідає певній добі, що вивчається. Аналізувати її побудову, метро ритм, характер, настрій, особливості колориту. Це в подальшому допоможе проникнутися духом відповідного часу та орієнтуватися в музиці;

ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОПАНУВАННЯ ПРАКТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ

- засвоювати особливості постанови корпусу, рук, ніг та голови треба спочатку в статичному положенні. Має сенс працювати перед дзеркалом, перевіряючи вірність виконання. Відпрацьовувати треба до тих пір, доки не прийде м'язове відчуття стиля та манери даної пози, руху. Для закріплення необхідно, вже не дивлячись в дзеркало, рухатися по залу, фіксуючи потрібну постанову корпусу, положення рук та уявляючи себе особою певної доби.
- вивчати виконання реверансів дам, уклонів кавалерів та основних рухів танців треба самостійно відпрацьовуючи їх в балетному класі перед дзеркалом. Для цього в повільному темпі під власний рахунок треба багато разів повторювати рухи, керуючись методикою їх виконання та вказівками і зауваженнями викладача. Повторювати рухи треба стільки разів, доки вони не будуть виконуватись вільно, легко, виразно та усвідомлено. Потім треба відпрацьовувати ці рухи в необхідному темпі. Дуже важливо приділяти увагу не тільки техніці виконання, але й стилю та манері певному часу.
- Вивчати хореографічні тексти запропонованих викладачем композицій танців треба також спочатку в повільному, а потім в необхідному темпі. Корисно після індивідуальної самостійної роботи об'єднатися з іншим студентом групи для відпрацьовування композиції в парі. При цьому варто приділити увагу положенню рук в парі, збереженню дистанції, відношенню партнерів. З однаковою ретельністю треба вивчати партію дами та кавалера, незважаючи на стать.
- записувати та вивчати термінологію історичного бального танцю, що використовується на уроках.
- фіксувати матеріал, що вивчається на практичних заняттях, використовуючи кратку систему запису рухів та малюнків. Це полегшує запам'ятовування матеріалу, поглиблює засвоєння, а також допомагає під час роботи з записами танців, що приводяться в навчальних посібниках з історичних бальних танців.

ОПАНУВАННЯ ТЕОРЕТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ

Лекція № 1

Частина №1. ПРЕДМЕТ ВИВЧЕННЯ ІСТОРИЧНОГО БАЛЬНОГО ТАНЦЮ. ТЕРМІНОЛОГІЯ

Мета вивчення: надати уявлення про предмет вивчення історичного бального танцю, його співвідношення зі сценічною хореографією, познайомити з термінологією.

Література: 1-8

Питання для самостійної роботи:

1. Що є танець?
2. Яку роль в житті людей відігравав танець в різні історичні часи?
3. Як пов'язані між собою історичні та сценічні танці?
4. Коли відбувся розділ сценічного та побутового танцю, з чим було пов'язано це явище?
5. Які рухи класичного танцю походять з історично-побутових танців?
6. Пояснити наявність французької термінології в історичному бальному танці.
7. Дати приклади назв рухів, які одночасно позначають назви танців.

Частина №2. ДЖЕРЕЛА ВИВЧЕННЯ ТА СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ІСТОРИЧНОГО БАЛЬНОГО ТАНЦЮ

Мета вивчення: – ознайомити студентів з різними джерелами вивчення історичного танцю, дати поняття про можливість використання результатів досліджень в майбутній роботі викладача та балетмейстера.

Література: основна (1-3; 5-7), допоміжна (1-3; 6; 8; 11; 13; 16; 18; 19; 20).

Питання для самостійної роботи:

1. Яким часом датуються перші манускрипти з танцю, хто їх автори?
2. Які монографії з танцю вам відомі?
3. Що представляє собою іконографічний метод дослідження танцю?
4. Музика яких композиторів може допомогти при створенні правдивого історичного бального танцю?
5. Де і для чого використовуються історичні бальні танці?
6. Навести приклади використання історичних танців в балетних виставах.

Лекція № 2

Тема № 2: МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІСТОРИЧНОГО БАЛЬНОГО ТАНЦЮ

Мета вивчення: висвітлити мету та завдання вивчення історичного бального танцю, розкрити специфіку викладання дисципліни, описати основні етапи вивчення практичного матеріалу.

Література: 1-8

Питання для самостійної роботи:

1. Сформулюйте мету та завдання вивчення історичного бального танцю.
2. Яким чином історичний бальний танець виховує акторську майстерність?
3. Що допомагає учням зрозуміти, уявити та навчитися передавати манеру й стиль певної епохи?
4. В якому порядку відбувається викладання практичного матеріалу курсу?
5. Поясніть чому спочатку вивчається ХІХ ст., а потім вже інші?

Лекція № 3

Тема № 3: ТАНЦЮВАЛЬНА КУЛЬТУРА ХІХ СТОРІЧЧЯ

Мета вивчення: ознайомити студентів з танцювальною культурою ХІХ ст, з різновидами балів того часу, манерою та стилем поведінки дам і кавалерів, з особливостями танців, які були популярні в суспільстві в ХІХ ст.

Література: 1-8

Питання для самостійної роботи:

1. Які різновиди балів існували в ХІХ ст., чим вони відрізнялись один від одного?
2. Надати опис вбрання дам і кавалерів ХІХ ст.
3. Особливості композиційної побудови й техніки танців ХІХ ст.
4. Які танці набули популярності в ХІХ ст.?
5. Чому ХІХ ст. називається епохою вальсу?

Лекція № 4

Тема №7: ТАНЦЮВАЛЬНА КУЛЬТУРА СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ. ПОБУТОВІ ТАНЦІ ЕПОХИ ВІДРОДЖЕННЯ

Мета вивчення: ознайомити студентів з танцювальною культурою епохи середньовіччя та Відродження, дати поняття про еволюцію композиційної побудови, танцювальної техніки, манери виконання, музичного супроводження в епоху раннього та пізнього середньовіччя.

Література: 1-11

Питання для самостійної роботи:

1. Надати порівняльну характеристику композиційної побудови, техніки та манери виконання танців раннього та пізнього середньовіччя.
2. Перечислити танці середньовіччя, розповісти історію їх походження.
3. Як змінилась композиційна побудова, техніка та манера виконання, музичне супроводження танців в епоху Відродження?
4. Розповісти про історію походження танців епохи Відродження, надати їм характеристику.

Лекція № 5

Тема №11: ТАНЦЮВАЛЬНА КУЛЬТУРА ХVІІ ст.

Мета вивчення: ознайомити студентів з особливостями танцювальної культури ХVІІ ст., діяльністю Королівської Академії танцю, рівнем розвитку танцювальної техніки, стильовими особливостями виконання танців, історією виникнення танців популярних в цей час.

Література: 1-8

Питання для самостійної роботи:

1. В якій країні особливо розвивається танцювальна культура в ХVІІ ст.?
2. Що таке «бал», з якого часу вони стали проводитись, які види балів були?
3. Надати описання костюмів дам і кавалерів ХVІІ ст.
4. Як змінилась техніка та манера виконання танців в ХVІІ ст.?

5. В якому році, ким, з якою метою була відкрита Королівська Академія танцю.
6. Перелічите танці, що виконувались на балах в XVII ст.

Лекція № 7

Тема № 15: ТАНЦЮВАЛЬНА КУЛЬТУРА XVIII ст.

Мета вивчення: ознайомити студентів з особливостями й відмінностями танцювальної культури першої та другої половини XVIII ст., що пов'язані з історичними обставинами цього часу; стилевими особливостями та технікою виконання танців; танцями, які були популярні в першій і другій половині цього століття.

Література: 1-8

Питання для самостійної роботи:

1. Як змінилась танцювальна культура під час правління Людовика XV?
2. Надати опис чоловічого та жіночого костюмів XVIII ст..
3. Які вже існуючі раніш танцювальні форми отримали розвиток в XVIII ст.?
4. Особливості танцювальної лексики XVIII ст..
5. Композиційні особливості контрдансів.
6. Історія походження полонезу.
7. Танці, що з'явилися в епоху французької буржуазної революції.

ОПАНУВАННЯ ПРАКТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ

Заняття № 1

Тема: Реверанси дам та уклони кавалерів XIX століття

Мета вивчення: засвоєння стилю, манери та техніки виконання.

Література: 1-8

Завдання:

1. Вивчити постанову корпусу дам, положень рук, позицій ніг.
2. Вивчити реверанси дами та реверанси дами з віялом у руках.
3. Вивчити постанову корпусу кавалера, положень рук, позиції ніг.
4. Вивчити уклони кавалера (військового та цивільного).
5. Відпрацювати реверанси дам та уклони кавалерів в поєднанні з кроками.
6. Занотувати матеріал в конспекті.

Заняття № 2

Тема: Основні елементи танців XIX століття

Мета вивчення: засвоєння стилю, манери та методики виконання рухів.

Література: 1-8

Завдання:

1. Повторити та закріпити постанову корпусу дам, кавалерів, положень рук, позицій ніг.
2. Виконувати реверанси дами та уклони кавалера.

3. Вивчити основні елементи французької кадрили та екоसेзу: pas glissé; pas chassé; pas levé; поворотів А і Б
4. Вивчення форми pas chassé; double pas chassé.
5. Вивчити основні елементи алеману, лендлеру: основний крок лендлеру (з просуванням вперед та назад); pas balancé (на місці, з просуванням вперед, назад, з обертом); pas debasque (на місці, з просуванням вперед, з обертом); pas вальсу (без оберту, з обертом, вправо та вліво).
6. Зафіксувати в конспекті практичний матеріал.

Заняття № 3

Тема: Композиції танців XIX століття

Мета вивчення: засвоєння композицій танців XIX століття, стилю, манери та методики їх виконання.

Література: 1-8

Завдання:

1. Повторити та закріпити основні рухів французької кадрили, екосезу, лендлеру, алеману.
2. Вивчити комбінації танців.
3. Вивчити композиції французької кадрили.
4. Вивчити композиції лендлеру.
5. Вивчити композиції алеману.
6. Вивчити композиції екосезу.
7. Зробити запис вивчених композицій танців.

Заняття № 4

Тема: Реверанси дам та уклони кавалерів XV-XVI століть

Мета вивчення: засвоєння стилю, манери та техніки виконання.

Література: 1-8

Завдання:

1. Засвоїти постанову корпусу дами, положення рук дами, манеру тримати сукню, позиції ніг.
2. Вивчити реверанс та «салют» дами.
3. Вивчення постанови корпусу кавалера, положення рук; набути навички поводження з головним вбранням.
4. Вивчити уклон та «салют» кавалера.
5. Відпрацювати реверанс дами та уклон кавалера в поєднанні з кроками.
6. Вести конспект.

Заняття № 5

Тема: Основні елементи танців XV-XVI століть

Мета вивчення: засвоєння стилю, манери та методики виконання рухів.

Література: 1-11

Завдання:

1. Повторити та закріпити постанову корпусу дами, кавалера, положень рук, позицій ніг.
2. Виконувати композиції реверансів дам та уклонів кавалерів.
3. Вивчити основні рухи селянського бранлю: винесення ніг вперед та назад (в IV повітряну позицію) з підскоком; погойдування корпусу по II позиції, вивчення різних варіантів поєднання основних рухів, а також ускладнених поворотами.
4. Вивчення основні рухи фарандоли: сланкий біг з просуванням вперед, назад, з боку в бік, в повороті; підскок на опорній нозі з винесенням робочої ноги вперед, вбік;
5. Вивчити основні елементи павани: кроки бранлю (простий, подвійний, з репризою); крок павани.
6. Вивчити основні елементи гальярди :кроки; *grue*; *pas élevé*; переступ; гальярдний стрибок; руада; *pas chassé*; позування.
7. Вивчити основні елементи куранти: *pastombé* з просуванням вперед; *pastombé* з просуванням вперед, в поєднанні з кроками; *pas de bourrée*; *pasjeté*; позування.
8. Вивчення основних рухів сарабанди: кроки; *pasglissé* вбік в поєднанні з кроками; позування; сполучення *tombé-couré* на місці з кроком вбік та *battements tendus* вперед.
9. Вести конспект.

Заняття № 6

Тема: Композиції танців XV-XVI століть

Мета вивчення: засвоєння композицій танців , стилю, манери та методики їх виконання.

Література: 1-11

Завдання:

1. Виконувати реверанс дами та уклон кавалера.
2. Повторювати та закріплювати основні рухи танців, що до вивчаються.
3. Вивчити композиції селянського бранлю; фарандоли, морванського бранлю.
4. Вивчити композиції танців павана, куранта.
5. Вивчення композиції гальярди, сарабанди
6. Робити запис композицій танців в конспектах.

Заняття № 7

Тема: Реверанси дам та уклони кавалерів XVII століття

Мета вивчення: засвоєння стилю, манери та техніки виконання.

Література: 1-8

Завдання:

1. Вивчити постанову корпусу дами, положення рук, манеру тримати сукню, позиції ніг.
2. Вивчити реверанс та «салют» дами.

3. Вивчити постанову корпусу кавалера, положення рук, позиції ніг, набути навички поводження з головним вбранням.
4. Вивчити уклон та «салют» кавалера.
5. Відпрацьовувати реверанс дами та уклон кавалера в поєднанні з кроками.
6. Вести конспект.

Заняття № 8

Тема: Основні елементи танців XVII століття

Мета вивчення: засвоєння стилю, манери та методики виконання рухів.

Література: 1-8

Завдання:

1. Повторювати та закріплювати постанову корпусу дами, кавалера, положень рук, позицій ніг.
2. Виконувати реверанс дами та уклон кавалера.
3. Вивчити основні елементи повільного менуету: основний крок менуету; pas menus; pas grave чи balance menuet; крок вперед та pas de bourrée; позування.
4. Вивчити основні рухи романески: кроки на пів пальцях; paschassé з просуванням вперед, вбік та назад; pas de bourrée; pas de bourrée en tournant; relevé з салютом; pas glissade; sissonne ouverte; pas ballotté; pas jeté; pastombé без просування.
5. Вести конспект.

Заняття № 9

Тема: Композиції танців XVII століття

Мета вивчення: засвоєння композицій танців XVII століття, стилю, манери та методики виконання.

Література: 1-8

Завдання:

1. Виконувати реверанс дами та уклон кавалера.
2. Повторювати та закріплювати основні рухи повільного менуету та романески.
3. Вивчити композицію повільного менуету.
4. Вивчити композицію романески.
5. Зробити запис вивчених танців.

Заняття № 10

Тема: Реверанси дам та уклони кавалерів XVIII століття

Мета вивчення: засвоєння стилю, манери та техніки виконання.

Література: 1-8

Завдання:

1. Опанувати постанову корпусу дами та кавалера, положення рук, позиції ніг.
2. Вивчити реверанси та «салюти» дам, уклони та «салюти» кавалерів.

3. Вивчити композиції уклонів дам і кавалерів в поєднанні з кроками.
4. Вести конспект.

Заняття № 11

Тема: Основні елементи танців XVIII століття

Мета вивчення: опанування стилю, манери та методики виконання рухів.

Література: 1-8

Завдання:

1. Повторювати та закріплення постанови корпусу дам, кавалерів, положень рук, позицій ніг.
2. Виконувати реверанс дами та уклон кавалера.
3. Вивчити основні елементи швидкого менуету: реверанс з легким стрибком; pas chassé; pas menus; balancé menuet; sissone ouverte; pas de bourrée; позування.
4. Вивчити основні елементи гавоту та жиги: entrechat quatre; pas chassé; pas de bourrée; pas jeté; кроки на пів пальці в позу arabesque; pas menus; pas glissade; temps leve; pas assemblé; changement de pied; pasechappe на II поз., сценічні sissonnes в II arabesque, позування.
5. Вивчити основний крок полонезу.
6. Вести конспект.

Заняття № 12

Тема: Композиції танців XVIII століття

Мета вивчення: опанування композицій танців XVIII століття, стилю, манери та методики їх виконання.

Література: 1-8

Завдання:

1. Виконувати реверанс дами та уклон кавалера.
2. Повторювати та закріплювати основні рухи швидкого менуету, гавоту, жиги, полонезу.
3. Вивчити композицію швидкого менуету.
4. Вивчити композицію гавоту, жиги.
5. Вивчити композицію полонезу.
6. Зафіксувати в конспектах малюнки, рухи в відповідних музичних розкладках, композиції танців що вивчались.

VIII. ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОЇ ФОРМИ КОНТРОЛЮ

1. Предмет вивчення та термінологія історичного бального танцю.
2. Джерела вивчення історичного бального танцю.
3. Сфера застосування історичного бального танцю.
4. Ціль та завдання вивчення історичного бального танцю.
5. Методика викладання історичного бального танцю.
6. Танцювальна культура середньовіччя.
7. Побутові танці епохи Відродження.

8. Танцювальна культура XVII століття.
9. Відкриття Королівської Академії танцю; мета й завдання її створення, значення діяльності.
10. Танцювальна культура першої половини XVIII століття.
11. Танцювальна культура другої половини XVIII століття.
12. Танцювальна культура XIX століття.
13. Порівняльна характеристика техніки та манери виконання історичних бальних танців XVI та XIX століть.
14. Порівняльна характеристика техніки та манери виконання історичних бальних танців XVII та XVIII століть.
15. Зв'язок історичного бального танцю зі сценічною практикою.
16. Вплив костюма на стиль та манеру виконання історичних бальних танців.
17. Методика виконання реверансу дами та уклону кавалера XV-XVI століть.
18. Методика виконання реверансу дами та уклону кавалера XVII століття.
19. Методика виконання реверансу дами та уклону кавалера XVIII століття.
20. Методика виконання реверансу дами та уклону кавалера XIX століття.
21. Методика виконання форм PAS CHASSE.
22. Історія походження та композиції танців XIX століття (Лендлер, Екосез, Французької кадрили, Алеман).
23. Композиції Селянського бранлю, Фарандоли, Морванського бранлю.
24. Історія походження та композиції Гальярди, Куранти, Павани, Сарабанди, Вольти.
25. Історія походження та композиції повільного Менуету, Романески.
26. Методика виконання екзерсису на матеріалі рухів XVIII століття.
27. Історія походження та композиція швидкого Менуету, Гавоту.
28. Історія походження та композиція Полонезу.

ІХ. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Форми контролю

Усне опитування; перевірка конспектів, рефератів; контрольні уроки з оцінюванням рівня виконавської майстерності та володіння методикою виконання рухів; перевірка виконання завдань з самостійної роботи; академічні покази; заліки; іспити.

Оцінювання здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системної всебічності та професійної спрямованості контролю. Зазначені форми контролю мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності. Саме тому, відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному та практичному контролю.

Розподіл балів за формами контролю:

- Усне опитування – від 1 до 2, (Т1, Т2, Т3, Т7, Т11, Т15);

- Практичне виконання уклонів та здійснення запису композицій уклонів: Т4,Т8, Т12, Т16 – 3-4 бали;
 - Виконання основних елементів танців: Т5, Т9, Т13, Т17 – 3-4 бали кожна тема;
 - Знання тексту композиції, володіння технікою та манерою виконання танців та здійснення їх запису в конспектах: Т6, Т 14 – 5-8; Т10, Т18 – 6-8 балів;
 - Академічний показ – 4-12 балів;
 - Іспит – 4-12 балів.
- Можлива кількість балів, набраних до підсумкової форми контролю від 56 до 88 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Розділ 1		Розділ 2				Розділ 3			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10
1-2	1-2	1-2	3-4	3-4	5-8	1-2	3-4	3-4	6-8

Розділ 4				Розділ 5				Акад. показ	іспит	Сума
T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	4-12	4-12	60-100
1-2	3-4	3-4	5-8	1-2	3-4	3-4	6-8			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Методичне забезпечення

1. Пакет навчально-методичного забезпечення: програма та навчально-методичні матеріали; робоча програма; силабус; конспект лекцій; методичні рекомендації до практичних занять; завдання для самостійної роботи.

2. Відеоматеріали академічних показів.

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

«Історичний бальний танець»

1. Сердюк Т.І. Теорія та методика історико-побутового танцю : навчально-методичний посібник для студентів напряму підготовки 6.020202 Хореографія* Бердянськ, 2014. 192 с. 2. Криворотенко А. Ю.,
3. Терешко І.Г. Теорія і методика історико-побутового танцю: навч.-метод. посіб. Умань, 2015. 156 с.
4. Онищенко Л. Історія розвитку бального танцю (від XV до кінця XIX століття) : методичні рекомендації / Л. Онищенко. Вінниця : Нова книга, 2017. – 32 с.
5. Вільховченко Т.І. Теорія і методика історико-побутового танцю: Методичні рекомендації для студентів спеціальності «Хореографія» Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. – Луганська : «Альма –мастер». 2008. – 52 с.
6. Фриз П.І., Скрипник Л.В. Теорія та методика історико-побутового танцю / Методичні рекомендації для проведення практичних занять та самостійної роботи студентів спеціальності „Хореографія”. – Дрогобич: ДДПУ, 2006. – 43 с.
7. Методика виконання історико-побутового танцю: методичні рекомендації до практичних занять для студентів освітнього рівня «Бакалавр» спеціальності 024 «Хореографія»/ розроб. Н. М. Корисько. Київ: НАКККіМ, 2018. 28 с.
8. Стамеров К. К. Нариси з історії костюмів. Київ : Мистецтво, 1978.
9. Історичний бальний танець: конспект лекцій з дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спец. 024 Хореографія, освіт. програми Народна хореографія, / Харків. держ. акад. культури, ф-т хореогр. мист., каф. народної хореогр.; [уклад. :Л. М. Шилова]. – Харків: ХДАК, 2024. – 30 с.
10. Уклад. Л. М. Шилова Історичний бальний танець та методика його викладання. Бальні танці епохи раннього Відродження [Електронний ресурс] : навч.-метод. Матеріали Харків : ХДАК, 2016. - 13 с.
11. Уклад. Л. М. Шилова Історичний бальний танець та методика його викладання. Бальні танці епохи пізнього Відродження [Електронний ресурс] : навч.-метод. матеріали Харків : ХДАК, 2017. - 22 с.

12. Уклад. Л. М. Шилова Історичний бальний танець та методика його викладання. Композиції танців епохи Відродження [Електронний ресурс] : навч.-метод. матеріали Харків : ХДАК, 2019. - 15 с.

Інформаційні ресурси

13. Бібліотека Харківської державної академії культури [Електронний ресурс]: сайт. — Режим доступу: <http://lib-hdak.in.ua/>.
14. Репозиторій ХДАК [Електронний ресурс] : сайт. — Режим доступу: <http://195.20.96.242:5028/khk dak-xmlui/>.
15. Харківська міська спеціалізована музично-театральна бібліотека імені К. С. Станіславського [Електронний ресурс] : сайт. — Режим доступу: <http://mtlib.org.ua/>.
16. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка [Електронний ресурс]: сайт. — Режим доступу: <https://korolenko.kharkov.com/>

Навчальне видання

ІСТОРИЧНИЙ БАЛЬНИЙ ТАНЕЦЬ

Програма та навчально-методичні матеріали дисципліни
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
спеціальності 024 Хореографія
освітньої програми Народна хореографія

Укладач:

Людмила Шилова,

старший викладач кафедри народної хореографії
факультету хореографічного мистецтва
Харківської державної академії культури

Видається в авторській редакції

Підписано до друку 25.12.2024 р. Формат 60x84/16.

Гарнітура «Times». Папір для мн. ап.

Ум. друк. арк. . Обл.-вид. арк. .

Адреса редакції і видавця:

ХДАК, Україна, 61057, м. Харків, Бурсацький узвіз, 4

тел. (057) 731-27-83. e-mail: rrv2000k@ukr.net.

Свідоцтво про держреєстрацію ДК №3274 від 04.09.2008 р.